

Posudek vedoucího práce

**Propaganda a mládež za protektorátu:
Kuratorium a strategie působení na mládež prostřednictvím časopisů.**

Petr NEZDAŘIL

Diplomová práce, FF UK, Praha 2009

Petr Nezdařil ve svém diplomovém výzkumu tematicky navázal na svůj bakalářský projekt, v němž rekonstruoval hlavní strategie působení na mládež v období protektorátu. Činnost *Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě* dnes právem patří k těm objektům studia, které se vyznačují vysokou atraktivitou, neboť jejich analýza umožňuje „poměřit“ vypjaté ideologické nároky s mírou osvojení, oficiální projekce se sociální praxí atd. Ve vztahu k předložené práci je zapotřebí zmínit, že daná problematika je zde vykreslena velmi plasticky – že se autorovi povedlo podat vyvážený obraz a přitom analyticky hluboký rozbor ideologických nároků, spojených s životem mládeže v období protektorátu.

Autor se přitom nespokojil s vylíčením propagandistické činnosti *Kuratoria*, ale zasadil perspektivu osvojení / odmítnutí nacistického projektu v českých zemích do mnohem širších souvislostí – pokusil se (a) ukázat dominantní rozpory a problémy moderní společnosti, které vedly ke vzestupu tzv. *totalitních hnutí* – sociální vykořeněnost a ztrátu tradičních sociálních vazeb, ideologickou vyprázdněnost, z níž pramenila snaha opřít se o pevný hodnotový řád, a dále (b) rozkrýt specifika nacistické ideologie, jejích proměn po uchopení moci r. 1933 i forem propagandistické práce atd. Na tomto místě musím rovněž ocenit, že autor důkladně propracoval koncepci tzv. *totalitních hnutí*. V jejich pojetí byly v našich diskusích od počátku jisté neshody – autor v návaznosti na naše diskuse oslabil některé své (dříve poněkud příkré) formulace, zároveň však, a to bych ocenil jako důkaz jeho nepochybné intelektuální zralosti, koncepci *totalitních hnutí* neopustil, nýbrž propracoval do podoby, která nejlépe odpovídá účelu práce – postihnout strukturu a působnost nacistické ideologie na českou mládež. Týká se to i jeho koncepce *modernity*, která ve své původní verzi vykazovala jisté konzervativní rysy (jakoby hlavním rysem modernity byla jen ztráta pevných hodnot, neschopnost aktérů se orientovat v sociálním prostoru), která je však ve finální verzi důkladněji propracována do podoby, umožňující vysvětlit jak ztrátu pevného světa a vzestup hnutí, směřujících k totalitní „obnově“, tak emancipační nároky a ideály lidské důstojnosti či individuální seberealizace, které jsou přece také produktem moderny, nikoliv antropologickou výbavou lidí...

Zatímco kapitoly 2 až 5 mají koncepčnější povahu, opírají se další kapitoly (6 až 11) o rekonstruktivní přístup. Za empiricky nejzajímavější části práce, umožňující vhled do různých strategií a proměňujícího se obsahu propagandistické činnosti *Kuratoria*, považují kapitoly 9, 10 a 11, pojednávající o nacistickém pojetí umění a krásna (kap. 9), o obrazu Sovětského svazu a pojetí národní cti (kap. 10) a protektorátních subkulturách (potápky, tramping, kap. 11). Například v kapitole o obrazu Sovětského svazu autor zjistil klíčový význam bitvy u Stalingradu pro pojetí sovětského / východního „zla“: zatímco se dřívější obrazy orientovaly na domnělou zvrácenost komunistického uspořádání, pod jehož útlakem příslušné národy trpí, v r. 1943 a 1944 dostala propaganda otevřeněji rasistické vyznění (a východní národy zde byly otevřeně prezentovány jako méněcenné).

Nemohu rovněž nezmínit, že autorovo vyjadřování se vyznačuje vysokou kultivovaností. Práce (kromě drobných problémů s počítačovou grafikou, viz poznámky v textu) obsahuje jen minimum výkladových diskontinuit či formulačního „klopýtání“.

Pokud bych měl identifikovat místa, kde autor mohl přeci jen být interpretačně opatrnější, zmínil bych některé hodnotové výroky jako „jednou z nejodpudivějších kapitol“ apod. Použití podobných výroků asi nepředstavuje hrubou chybu (navíc se podobná tvrzení v práci vyskytují jen ojedinele, neboť jsme i o této věci nejednou diskutovali), přesto by historické analýze možná slušelo úsilí o obezřetnější (co nejméně robustní) moralismus. Také bych do budoucna autorovi doporučil intenzivnější úsilí na zvládnutí německého jazyka.

Navzdory těmto drobným nejasnostem práci považuji za velmi kvalitní, jedná se o dobře promyšlené a badatelsky důkladné zpracování problematiky. Práci velmi rád doporučuji k úspěšné obhajobě.

PhDr. Michal P u l l m a n n , PhD.

(10. 7. 2009)